

участь у роботі політичних та громадських організацій, звертаючись on-line та off-line до влади не лише зі скаргами та зауваженнями, але й з пропозиціями й клопотаннями.

Очевидно, Україна має послідовно пережити усі моделі взаємовідносин влади і громадськості, щоб залучення громадськості у вироблення державних рішень набуло властивостей сталої демократичної практики.

Література:

1. Управління за участю громадян: міжнародний досвід та рекомендації для України. — К.: «К.І.С.», 2004. — 124 с.

2. Bryer T. Bureaucratization and Active Citizenship: Approaches to Administrative Reform / Tomas Bryer // American Journal of Political Science. — 2009. — №11. — Р. 3-26.

3. Государственная политика и управление: Учебник. В 2 ч. — Часть I : Концепции и проблемы государственной политики и управления / Под ред. Л. В. Сморгунова. — М. : «Российская политическая энциклопедия» (РОССПЭН), 2006. — 384 с.

Панченко Т. В. Участие общественности в контексте эволюции взаимоотношений администрации и общественности: обзор результатов и последствий административных реформ

Участие общественности в выработке государственной политики исследуется в контексте теоретических моделей взаимоотношений администрации и общественности Т. Браэра – административной, рыночной, институционального и постмодерного участия. С их помощью осуществляется попытка объяснения результатов и последствий административных реформ в разных странах и оцениваются перспективы для участия общественности в Украине.

Ключевые слова: участие общественности, административная реформа, бюрократия.

Panchenko T. Public Engagement in the Context of Evolution of Relationship of Administration and the Public: a Review of Results and Consequences of Administrative Reforms

Public engagement in public decision-making is researched in the context of T. Bryer's theoretical models of relationship of administration and the public – administrative, market, institutional participation and post-modern participation. Due to them is realized an attempt to explain the results and consequences of administrative reform in different countries and is evaluated the perspectives for public engagement in Ukraine.

Keywords: public engagement, administrative reform, bureaucracy.

УДК 327.29 (477)

Петренко Катерина Миколаївна,
аспірантка Київського національного університету
імені Т. Г. Шевченка

ІНСТИТУЦІОНАЛІЗАЦІЯ ГРОМАДСЬКИХ ОБ'ЄДНАНЬ: ВІТЧИЗНЯНІ ПРАКТИКИ ТА СВІТОВИЙ КОНТЕКСТ

У статті досліджуються особливості інституціоналізації в громадських об'єднань в Україні у порівнянні з практикою сталих демократичних країнах. Проаналізовано основні підходи до розуміння інститутів в сучасній науковій літературі. На основі аналізу

літературних джерел окреслено поняття «інституційної спроможності». Описано усталені моделі інтеракції органів державної влади та громадських об'єднань.

Ключові слова: громадські об'єднання, соціальні інститути, політична інституціоналізація, інституційна спроможність, моделі інтеракції держави та суспільства.

Із поширенням демократії в світі особливого значення набула концепція громадянського суспільства. Активний розвиток існуючих та поява нових громадських організацій, розширення сфери їх компетенції та покращення якості надання ними соціальних послуг, зростання цінності взаємодії держави та організацій третього сектора актуалізувало проблему інституціоналізації громадських об'єднань. Так званий «третій сектор» став незамінним фактором функціонування демократичної держави. Це призвело до постановки нових завдань щодо правового регулювання громадських об'єднань, їх інституційного оформлення, використання більш дієвих форм взаємодії з органами державної влади, пошуку кількісних і якісних показників дієвості громадських інститутів.

Дослідженням інституційних аспектів громадянського суспільства займаються вітчизняні та зарубіжні дослідники. У пострадянських наукових школах дослідженню проблем державного управління присвячено праці Г.Атаманчука, В.Крисаченка, О.Крюкова, В.Мельниченка, І.Надольного, Г.Ситника, П.Штомпки та інших. Проблеми взаємовідносин держави та громадянського суспільства висвітлюються в роботах Е.Афоніна, В.Бакуменко, В.Бондаренка, К.Гаджиева, В.Козакова, А.Мацюка, В.Місюри, Л.Шкляра, О.Якубовського та ін. Становлення і розвиток громадянського суспільства та його складових досліджують Г.Зеленько, М.Пірен, В.Ребало, С.Телешун, В.Цвих. Серед зарубіжних дослідників проблеми інститутів та інституційного розвитку неурядових організацій піднімаються в працях Е.Гріндела, П.Моргана, Д.Найта, Д.Норта, А.Тобелема, Ф.Фукуями та ін. Таким чином, проблему інституційного розвитку громадянського суспільства досліджують видатні вчені багатьох країн світу. Крім того, останнім часом зазначена проблема часто висвітлюється у дослідження державних та громадських структур. Тим не менш, питання правової та політичної інституціоналізації громадських об'єднань досі не отримало достатнього розгляду.

Становлення України як незалежної держави на політичній карті світу продовжується вже більше 20 років. Цей процес неодмінно передбачає етап активного державотворення. Ми звикли розглядати державотворення як процес формування і взаємоузгодження гілок влади, будівництво розгалуженої та дієвої системи виконавчих структур. Проте такий підхід є вузьким, адже пропонує розглядати феномен держави і процес її формування лише з точки зору реалізації державою її функцій.

Однак сучасна держава представляє собою нерозривний зв'язок владного апарату, з одного боку, та громадянського суспільства, - з іншого. Громадянське суспільство визначають як систему самостійних і незалежних від держави суспільних інститутів і відносин, які забезпечують умови для реалізації приватних інтересів і потреб індивідів та колективів, життєдіяльності соціальної, культурної та духовної сфер, їх відтворення і передачі від покоління до покоління. [5, с. 4] Таким чином, процес державотворення обов'язково включає в себе розбудову громадянського суспільства, виокремлення та інституціоналізацію його структурних компонентів.

Структурними елементами громадянського суспільства є організації (громадські організації, політичні партії, асоціації) та об'єднання громадян (професійні, спортивні, релігійні, творчі тощо). Поняття «громадські організації», звичне для української наукової літератури і практики, практично відсутнє або лише іноді вживається в іноземній правовій літературі та нормативних актах. За кордоном найчастіше застосовуються наступні терміни. Недержавні організації (НДО) – це поняття, яке вважають найпоширенішим. Воно засвідчує, що організації створені і керовані громадянами без жодного формального втручання

держави. Майже синонімічним є поняття «неурядові організації» (НУО), оскільки в побутовому словнику держава асоціюється із виконавчою системою влади [13].

Донедавна найпоширенішою організаційною формою структурних компонентів громадянського суспільства в Україні вважалися громадські організації. Це поняття у Законі України «Про об'єднання громадян» визначалося як об'єднання громадян для задоволення та захисту своїх законних соціальних, економічних, творчих, вікових, національно-культурних, спортивних та інших спільних інтересів [2, с. 504].

З першого січня 2013 року вступив в силу новий Закон України «Про громадські об'єднання», який визначає поняття «громадська організація» як громадське об'єднання, засновниками та членами (учасниками) якого є фізичні особи [1, с. 1]. Тобто ключовим стає поняття «громадське об'єднання» - добровільне об'єднання фізичних осіб та/або юридичних осіб приватного права для здійснення та захисту прав і свобод, задоволення суспільних, зокрема економічних, соціальних, культурних, екологічних, та інших інтересів [1, с. 1]. З цього визначення випливає, що громадяни для здійснення і захисту своїх прав і свобод, а також задоволення політичних, економічних, культурних та інших інтересів, мають право на відповідні громадські об'єднання. Це право є невід'ємною частиною прав людини і громадянина. Воно проголошене Загальною декларацією прав людини, Конституцією України та законами України.

Таким чином, законодавство України закладає основи для правової інституціоналізації громадських об'єднань. Правова інституціоналізація – це певні «правила гри», визначені законодавством умови для функціонування громадських об'єднань зокрема та громадянського суспільства в цілому. Проте, незважаючи на ключову роль правової інституціоналізації, визначального значення для формування громадянського суспільства набуває так звана «політична інституціоналізація» громадських об'єднань. Політична інституціоналізація передбачає формування дієвої розгалуженої системи соціальних інститутів, що виконують функції громадського захисту, самоорганізації та контролю. Вона потребує акумулювання значних зусиль та ініціативи громадян, врегулювання внутрішніх та зовнішніх зв'язків, але має результатом якісне функціонування громадянського суспільства. І тільки за умови поєднання цих двох складових можна говорити про повноцінне громадянське суспільство.

Що ж таке соціальні інститути? Перш за все, це установи - структури і механізми суспільного устрою та кооперації – що організують поведінку індивідуумів в суспільстві з метою досягнення ними певних цілей. Зарубіжний дослідник, професор Джек Найт вважає, що: «Інститути – головна основа суспільства, тому що вони надають інформацію про поведінку гравців, встановлюючи очікування та структуруючи їх. Інститути ідентифікують відповідно до їх соціальної мети та стабільності» [8, с. 171].

Дуглас Норт стверджує, що: «Інститути – це правила гри в суспільстві, або, більш формально, це введені обмеження, що впорядковують людські взаємодії. Ці обмеження можуть бути формальними, як наприклад розроблені правила, або неформальні – конвенції та коди поведінки. Відповідно, інститути – це стимулюючі структури в людському обміні, будь то обмін політичний, соціальний або економічний. У цьому сенсі головна роль інститутів у суспільстві – скоротити невизначеність через встановлення стабільних структур для людських взаємодій» [9, с. 6].

Інституційна структура суспільства визначальним чином впливає на процес утворення та розвитку громадських об'єднань. Водночас, об'єднання громадян складають інституційну структуру суспільства і впливають на її подальші зміни. Тому в контексті політичної інституціоналізації громадських об'єднань важливого значення для теоретичного аналізу та практичної реалізації набуває поняття «інституційної спроможності».

Інституційна спроможність відображає здатність певної соціальної структури реалізовувати колективні дії та створювати інновації з метою досягнення поставлених цілей. Концепт інституційної спроможності став головною темою протягом декількох років для

такої міжнародної організації, як Програма Розвитку ООН (United Nation Program for Development – UNPD) [14]. Спроможність інститутів, відповідно до UNPD, співвідноситься з можливостями їх членів, організацій та рухів для ефективної реалізації їх функцій. Ця концепція описує індивідів як центральний ресурс для побудови спроможності. Також спроможність визначається як контекст, де набір об'єктів діє для досягнення загальної мети відповідно до встановлених правил. Е.Гріндел стверджує: «З моєї точки зору, інститути є законними нормами, що управляють стосунками економічних агентів, державних організацій та фірм. Тоді інституційна спроможність є здатністю держави встановити набір правил, які врегулюють економічні та політичні взаємодії» [7, с. 9].

Концепція інституційної спроможності по-різному описана в працях науковців. Деякі автори розуміють її як вклад, процес; інші - як результат (П.Морган), інституційну якість (Ф.Фукуяма), як властивість управління (Е.Гріндел), як організаційну характеристику (А.Голобем), як фактор, що розкриває можливості індивідуальності (А.Сен). Також інституційну спроможність вживають як синонім для якісного управління, організованості, ефективності.

Концепція інституційної спроможності набуває популярності в дев'яностих роках через прийняття ряду реформ у країнах, що розвиваються. Ці реформи просували набір адміністративних мір для досягнення ефективного громадського обслуговування і зміцнення умов для розвитку приватного та громадського секторів. Ідея полягала в покращенні державного управління завдяки залученню соціальних інститутів до вирішення проблем громадськості через здійснення координації, моніторингу, оцінки системи управління.

Таким чином, концепція інституційної спроможності, створена в демократичних державах, передбачає взаємовигідну кооперацію органів державної влади та громадських інститутів. Угорський науковець, політик та громадський діяч, професор філософії Ласло Сабо виділив економічні та політичні фактори, що сприяли такій кооперації. Серед політико-соціальних факторів він назвав:

- настання нової ери (постконфліктної або нової адміністрації), яка веде до збільшення бажання і здатності урядів розширити роль, яку відіграє громадянське суспільство та громадяни;
- партнерські відносини між громадянським суспільством, приватним сектором та державою є найбільш ефективним шляхом для вирішення зростаючого комплексу соціально-економічних проблем;
- соціальний капітал (зростаюча здатність та можливість громадян бути залученими до публічних справ) все більше сприймається як природне доповнення до економічного зростання та розвитку;
- громадський сектор мотивується публічними перевагами, а не лише матеріальною вигодою;
- плюралізм та включення в процес прийняття рішень виявляється інструментом для досягнення соціального консенсусу навколо нових політичних рішень та реформ [17].

В свою чергу, до економічних факторів кооперації органів державної влади та громадських об'єднань вчений відніс:

- сучасні світові організації (Світовий Банк, МВФ) та західні спонсори мають меншу віру в здатність урядів та ринків до розвитку;
- потреби, які зростають, та/або національні бюджети, які зменшуються, зустрілися з проблемами медичного та соціального забезпечення, освіти і т.п. та призвели до бажання урядів «розділити ношу»;
- зросла відповідальність місцевої влади у наданні відповідних послуг (медицини, освіти, соціального забезпечення) без перерозподілу ресурсів з боку центральної влади для забезпечення цих потреб;
- зросла здатність громадського сектору залучати фінансування для поставки базових послуг;

- визнання владою меншої ціни та доданої вартості громадського сектору (у порівнянні з іншими секторами, наприклад приватним) [17].

Таким чином, можна говорити про безперечні переваги взаємодії органів державної влади з громадськими об'єднаннями. По-перше, співпраця між державним та громадським сектором призводить до кращої концентрації на соціальних проблемах та висвітленні соціальних потреб. По-друге, мобілізується більше ресурсів (державних, приватних та з громадського сектору) для вирішення соціальних проблем. Нарешті, мотивується розробка та реалізація цільових програм та сервісів, направлених на забезпечення соціальних потреб.

У світі існують різні формати взаємодії органів державної влади із громадськими об'єднаннями. Так, можна виділити англосаксонську, корпоративну, скандинавську та середземноморську моделі. Зазначені моделі сформувалися під впливом історичних та національних особливостей розвитку країн та груп країн світу.

Типовими представниками англосаксонської (ліберальної) моделі є Велика Британія, США, Канада. Ця модель побудована на громадських засадах, заснована на принципах лібералізму та добровільності. Держава не втручається у діяльність громадянського суспільства, а основним джерелом фінансування громадських організацій є вклади приватних осіб. Англосаксонська модель передбачає високий рівень громадянської самосвідомості в суспільстві, що, в свою чергу, ґрунтується на ідеології індивідуалізму.

Значною перевагою ліберальної моделі є контролююча функція громадянського суспільства по відношенню до держави. Громадські об'єднання фінансово та політично незалежні від державних інститутів, а відтак можуть виступати протидією державній політиці та захисниками інтересів громадськості. Недоліком зазначеної моделі є значне відділення громадського сектору від державних інститутів, що може призвести до протистояння. Проте необхідно пам'ятати, що ліберальна модель найбільш повно забезпечує розвиток громадянських свобод, цінність особистості. Суспільна думка сама по собі тут є фактором політичного життя, а громадянське суспільство визнається первинним по відношенню до держави.

Корпоративна модель притаманна таким державам, як Франція, Німеччина, Австрія, Швеція. Для цієї моделі характерним є тісний взаємозв'язок та взаємодія між державою та громадськістю, що представлена сильними, організаційно оформленими громадськими організаціями. Держава фінансує суспільно корисні громадські об'єднання і спирається на них в своїх політичних програмах. В свою чергу, громадські організації відрізняються згуртованістю, великою чисельністю членів, професіональністю і є основою потужного громадянського суспільства.

Перевагою корпоративної моделі є висока продуктивність громадянського суспільства, його злагоджена діяльність та організованість. Громадські організації якісно виконують свої функції та соціальне призначення. Так, у Німеччині залучення громадських організацій до реалізації соціальних послуг дозволяє заощаджувати до 30-37% вартості таких послуг для держави [4, с. 3]. Водночас, недоліком такого типу взаємодії між органами державної влади та громадськими організаціями можна вважати недостатню самостійність останніх. Соціальні та політичні інститути країн-представників корпоративної моделі формувалися у той самий період, що і у Великій Британії. Проте форми суспільної взаємодії та політичної активності у зв'язку з історичними та культурними особливостями тут були більш радикальними, політизованими, залежними від держави та державної політики. В результаті, інститути громадянського суспільства в країнах корпоративної моделі відрізняються меншою лібералізацією, хоча це не впливає на рівень їх демократичності.

Середземноморська модель представлена деякими країнами Західної Європи, наприклад Італією, Португалією, Іспанією. В цих країнах історично не склалася традиція сильного громадянського суспільства. Соціальний зв'язок тут забезпечується через сім'ю та церкву, а сектор громадських організацій розвинений слабо. Щоправда, останні декілька десятиріч можна спостерігати поживлення в сфері громадських об'єднань зазначених країн,

що пояснюється активною розбудовою демократії в Європейському Союзі. В залежності від того, хто підхопить ініціативу розвитку громадянського суспільства – держава чи громадськість – чи буде воно побудоване знизу чи зверху, може відбутися перехід країн середземноморської моделі до корпоративної чи ліберальної.

Найбільш типовими представниками скандинавської моделі вважаються Швеція, Данія, Фінляндія. Іноді до цієї моделі відносять також країни Центральної та Східної Європи. Особливістю країн скандинавської моделі є прихильність у недалекому минулому до ідеології соціалізму та соціал-демократії, впровадження принципу держави загального добробуту. Функції громадського сектору переходили до держави, а тому громадянське суспільство практично не формувалося. Останнім часом тут виникли молоді громадські об'єднання, найчастіше згуртовані спільними інтересами, а не політичною ідеологією. Основною функцією громадських організацій є захист інтересів своїх членів, а не громадськості, тому громадянське суспільство країн скандинавської моделі ще не можна вважати остаточно сформованим. Тим не менш, поширення принципів демократії в світі сприяє прискореному формуванню громадянського суспільства в країнах скандинавської моделі.

До скандинавської моделі взаємодії органів державної влади та громадських об'єднань можна віднести і Україну. Деякі ж вчені вважають, що найбільш близькою для нашої держави є корпоративна модель. Проте корпоративна модель передбачає наявність сильного громадянського суспільства, що працює у зв'язці з державою і часто сформоване нею. На нашу ж думку, в Україні громадянське суспільство знаходиться тільки на стадії формування.

Правова інституціоналізація громадських організацій в незалежній Україні розпочалася у 1992 році із прийняттям Закону «Про об'єднання громадян» [2, с. 504]. Проте в сфері практичного застосування залишався ряд невирішених питань та недоліків, що заважало продуктивній діяльності громадських об'єднань в Україні і формуванню сильного громадянського суспільства. Так, за даними дослідження Індексу сталості неурядових організацій Агентства міжнародного розвитку США (USAID NGO Sustainability Index) у 2010 році, найслабшим показником, за яким Україна відставала від Грузії, а також Македонії, Боснії та загалом від середнього показника у країнах Південної Європи, було законодавче середовище для розвитку громадянського суспільства [12]. Результатом стало прийняття у 2012 році в нашій державі нового Закону «Про громадські об'єднання» [1, с. 1]. Даний Закон істотно змінює правові та організаційні основи функціонування громадських об'єднань в Україні, приводить їх у відповідність до європейських стандартів, розширює можливості громадського самоврядування. Таким чином, можна говорити про позитивні зміни в полі правового регулювання діяльності громадських інститутів України.

До позитивних можна також віднести показники зростання кількості офіційно зареєстрованих об'єднань громадян, хоча динаміка такого зростання дещо уповільнилася. Згідно з даними Єдиного державного реєстру підприємств та організацій України, оприлюдненими Державною службою статистики України, станом на початок 2012 р. було зареєстровано 71767 громадських організацій (на початок 2011 р. їх було 67696), 27834 профспілки та їх об'єднань (у 2011 р. – 26340), 13475 благодійних організацій (у 2011 р. – 12860), 13872 об'єднань співвласників багатоквартирних будинків (у 2011 р. - 11956) та 1306 органів самоорганізації населення (у 2011 р. - 1210) [15].

Водночас, показники громадської активності та членства в неурядових організаціях в Україні залишаються вкрай незадовільними. Так, наразі лише 2% українців є членами громадських об'єднань, а 82% — взагалі ніколи не брали участі у діяльності жодної громадської організації. Лише 11,6% українців вважають себе залученими до активної громадської діяльності, супроти 76,2%, які не проявляють громадської активності [3, с. 43].

Загальну картину функціонування громадянського суспільства в Україні відображає дослідження «Агентства міжнародного розвитку США» (USAID NGO sustainability Index) у

2012 році. Так, стан розвитку громадянського суспільства в Україні оцінено у 3,5 бали (за шкалою від 1 до 7, де поріг консолідації складає 3 бали). При цьому найслабшими складниками сталості громадських об'єднань є фінансова життєздатність (4,2 бала) та їх сприйняття громадськістю (3,8 бала), а найсильнішими – адвокація (2,8 бала) та надання послуг (3,3 бала). Показово, що за показником адвокації громадські об'єднання вже навіть перейшли поріг консолідованої демократії. За загальною оцінкою зарубіжних експертів, громадянське суспільство України характеризується як перехідне та неконсолідоване, тобто таке, що не досягло рівня країн розвинутої демократії та зберігає ризик повернення до менш розвинутого стану [4, с. 5].

Отже, в Україні все ще відбувається процес інституціоналізації громадянського суспільства, причому правова інституціоналізація істотно випереджає політичну – третій сектор поки що не є повноцінним інститутом з точки зору його інституційної спроможності. На основі співставлення класичних світових та української моделей взаємодії громадських організацій з державною владою необхідно виявити національні особливості функціонування громадських об'єднань в Україні, визначити найбільш дієву для нашого суспільства модель. Наразі немає підстав вести мову про цілеспрямовану політику держави у цьому напрямі. З іншого боку, громадянське суспільство – це сфера, яка базується на самоорганізації. Тому марно очікувати його розбудови державою, оскільки це суперечить самій ідеї громадянського суспільства і відповідно заздальгідь визначеною модель громадянського суспільства аргіюгу бути не може. З іншого боку, вивчення світових практик і усталених моделей інтеракції держави і суспільства, і співставлення їх з вітчизняними практиками дає можливість окреслити тенденції його розвитку і спонукає до їх осмислення.

Література:

1. Закон України «Про громадські об'єднання» від 22 березня 2012 року // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2013. – № 1. – с. 1.
2. Закон України «Про об'єднання громадян» від 16 липня 1992 року // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 1992. – № 34. – с. 504.
3. Показники розвитку громадянського суспільства в Україні / О. Ю. Вінніков, А. О. Красносільська, М. В. Лациба; Укр. незалеж. центр політ. дослідж. — К. : [Агентство «Україна»], 2012. — 80 с.
4. Про стан розвитку громадянського суспільства в Україні: аналіт. доп. / А.В.Єрмолаєв, Д.М. Горелов, О.А.Корнієвський [та ін.]. – К. : НІСД, 2012. – 48с.
5. Тодика Ю. Роль Конституції України в становленні громадянського суспільства // Вісник Академії правових наук України. – 2006. – № 2 (17) – С. 3-12.
6. Fukuyama F. State-building : Governance and World Order in the 21st Century // F. Fukuyama. - New York : Cornell University Press, 2004. – 137 pp.
7. Grindle Ed. Merilee S. Getting Good Government: Capacity Building in the Public Sectors of Developing Countries / Ed. Grindle, S.Merilee // Harvard Institute for International Development. – Н. : Harvard University Press, 1997. – 504 pp.
8. Knight J. Institutions and Social Conflict / J. Knight. – New York : Cambridge University Press, 1992. – 252 pp.
9. North D. C. Institutions, Institutional Change and Economic Performance / D. North. – New York : Cambridge University Press. – 1990. – 159 pp.
10. Sen A. Development as Freedom / A. Sen. – Oxford : Oxford University Press. – 2009. – 366 pp.
11. Tobelem Al. Institutional Capacity Analysis and Development System (ICADS): Operation Manual / Al. Tolobem // World Bank. Public Sector Management Division. Technical Department. Latin American and the Caribbean Region. – 1992. – November 9 – July.

12. Індекс сталості неурядових організацій Агентства міжнародного розвитку США 2010 (USAID NGO Sustainability Index 2010) // USAID [Електронний ресурс]. – Режим доступу до джерела : http://www.usaid.gov/locations/europe_eurasia/dem_gov/ngoindex/2010/complete_document.pdf.
13. Корнишова М. О. Діяльність громадських організацій як чинник розбудови громадянського суспільства в Україні : проблеми та перспективи / М. О. Корнишова // Поліс. Школа політичної аналітики [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://polis.oa.edu.ua/index.php?id=56>.
14. Офіційний сайт Програми Розвитку ООН (United Nation Program for Development) // UNPD [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.undp.org/content/undp/en/home.html>
15. Показники Єдиного державного реєстру підприємств та організацій України (ЄДРПОУ) на 1 січня 2012 року // Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу до джерела: http://ukrstat.org/uk/express/expr2012/01_12/13_.zip
16. Morgan P. The Design and Use of Capacity Development Indicators / / Paper prepared for the Policy Branch of CIDA, 1997 [Електронний ресурс]. – Режим доступу до джерела: <http://def.acfid.asn.au/resources/development-approaches/capacitybuilding/capacity%20building%20cida%20peter%20morgan.pdf>
17. Scabo L. The relation between NGO's and government / L. Szabo // Centre for security policy [Електронний ресурс]. – Режим доступу до джерела: http://www.sccsp.hu/test/head/edu/c8/29_en.pdf

Петренко Е. Н. Институционализация общественных объединений: отечественные практики и мировой контекст

В статье рассмотрены особенности институционализации общественных объединений в Украине в сравнении с практикой устоявшихся демократий. Проанализированы основные подходы к пониманию институтов в современной научной литературе. На основе анализа литературных источников обозначены понятия «институциональной способности». Описаны устоявшиеся модели интеракции органов государственной власти и общественных объединений.

Ключевые слова: *общественные объединения, социальные институты, политическая институционализация, институциональная способность, модели интеракции государства и общества.*

Petrenko Y. The Institutionalization of associations: national practice and a global context.

The features of institutionalization of public associations in Ukraine compared with the practice of sustainable democracies are explored in the article. The basic approaches to understanding institutes in modern scientific literature are analyzed. Based on the analysis of the literature outlines the concept of «institutional capacity» was analyzed. We describe the interaction model established government and NGOs.

Keywords: *non-governmental organization, social institutes, political institutionalization, institutional capabilities, the models of state and society interaction.*